

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA DOB¹

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

► **Tip lokacije:** javni, zavod za prestajanje kazni zapora (Zavod).

► **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** polnoletni obsojenci (moškega spola) z območja vseh sodnih okrožij v Republiki Sloveniji, ki so obsojeni na kazen zapora, daljšo od enega leta in šest mesecev, ali jim ostanek kazni po vštetju pripora presega eno leto in šest mesecev zapora, ter mlajše polnoletne obsojence (do 23. leta starosti) z območja vseh sodnih okrožij v Republiki Sloveniji, ki so obsojeni na kazen zapora, daljšo od petih let, ali jim ostanek kazni po vštetju pripora presega pet let zapora.

► **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** 449 oseb. Na dan našega obiska (22. 11. 2017) je bilo v zaprtem delu Zavoda 479 oseb, torej 30 nad uradno kapaciteto.

Potek obiska in priprava poročila:

► Obisk je bil **predhodno najavljen** (po telefonu 21. 11. 2017) in **opravljen v času med 22. in 24. 11. 2017.**²

► **Skupina za obisk: dne 22. in 24. 11. 2017** so obisk opravili Ivan Šelih, namestnik varuhinje, Robert Gačnik, spec., svetovalec Varuha ter predstavnika pogodbene nevladne organizacije SKUP – Skupnost privatnih zavodov, Katja Piršič in Primož Križnar. **Dne 23. 11. 2017** pa sta obisk opravila le Robert Gačnik, spec. svetovalec Varuha in predstavnik pogodbene nevladne organizacije SKUP – Skupnost privatnih zavodov, Primož Križnar.

¹ Poleg zaprtega dela ima ZPKZ Dob sicer še dva dislocirana oddelka: polodprti oddelek Slovenska Vas, odprti oddelek Puščava.

² Prejšnji redni obisk Zavoda je bil opravljen 8. in 9. 6. 2015, kontrolni obisk s področja zagotavljanja zdravstvene oskrbe pa je bil opravljen 15. 4. 2016.

► **Vsebina obiska: prvi dan** nas je sprejel direktor zavoda s sodelavci. Po krajšem uvodnem razgovoru z direktorjem in njegovimi sodelavci, smo se člani DPM razdelili v dva para; predstavnik Varuha in predstavnica nevladne organizacije sta po zaključku razgovora odšla v I. oddelek, drugi predstavnik Varuha in predstavnik nevladne organizacije pa v III. in VI. oddelek. V omenjenih oddelkih smo prvi dan opravili ogled bivalnih in drugih prostorov Zavoda, v katere se namešča obsojence, ter z vsemi obsojenci, ki so to želeli, opravili (krajše) osebne razgovore, poleg tega pa smo obsojencem in zaposlenim v vzgojni službi Zavoda, ki so to želeli, razdelili anonimne anketne vprašalnike. **Drugi dan** sta predstavnik Varuha in predstavnik nevladne organizacije, od obsojencev prevzela razdeljene anonimne anketne vprašalnike in opravila še dodatne (krajše) osebne razgovore z obsojenci, ki so to želeli. **Tretji** (zadnji) dan obiska je bil opravljen še pogovor s predstavnikom sindikata pravosodnih policistov in zaključni pogovor z direktorjem Zavoda ter njegovimi sodelavci.

Namen obiska je bil nekoliko drugačen kot običajno (saj je šlo za tematski obisk), saj smo z anketnimi vprašalniki, ki so bili anonimni, skušali pridobiti informacije o specifičnih področjih, in sicer: o seznanjenosti obsojencev z režimom prestajanja kazni, o sodelovanju obsojencev pri sestavi osebnega načrta, o delu vzgojne službe, o udeleževanju obsojencev pri vključevanju v male skupine in domsko skupnost ter o vključevanju obsojencev v prostočasne aktivnosti in posebne programe obravnave. Obsojencem je bilo v anketnih vprašalnikih tudi omogočeno, da podajo morebitne lastne predloge o tem, kako bi se lahko izboljšalo oziroma razširilo aktivnosti, ki so jim v času prestajanja kazni zapora na voljo v Zavodu. Anonimne ankete so bile obsojencem razdeljene v I., III. in VI. oddelku, in sicer je bilo podeljenih 97 anketnih vprašalnikov (v I. oddelku 33, v III. oddelku 31 ter v VI. oddelku 33 vprašalnikov). Od tako razdeljenih vprašalnikov smo drugi dan obiska prejeli vrnjenih skupaj 69 izpolnjenih ali vsaj delno izpolnjenih anonimnih anket (v I. oddelku 20, v III. oddelku 23 ter v VI. oddelku 26).

► **Poročanje:** poročilo o obisku smo po pošti posredovali Generalnemu uradu Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (Generalni urad URSIKS), Zavodu pa v vednost 4. 1. 2018, skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30 dni sporoči njegova stališča; tozadevni odgovor smo prejeli 6. 2. 2018, torej 35. dan po odpremi.

► DPM je posebej pohvalil

- da je Zavod opravil več investicijsko – vzdrževalnih del³
- da je bilo nameščeno stopniščno dvigalo ter opravljena prilagoditev kopalnice na traktu D I. oddelka, ki se nahaja v najvišjem nadstropju I. oddelka in kamor se namešča obsojence, ki so gibalno ovirani,
- da sta bila bloka V. in VI. po predlogu Zavoda, na podlagi Akta o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v URSIKS, sistemizirana kot lastna oddelka,
- da je nekaj več kot 56% anketiranih obsojencev odgovorilo, da je delo pedagogov zelo odzivno, pri čemer je skupaj 11 obsojencev izpostavilo, da pedagog po oddaji prijavnice z njimi naveže stik naslednji, če ne celo isti dan,
- da je Zavod oddal prijavo za izvedbo pilotnega projekta »Elektronska celica«, v sklopu katerega bi Zavod določen prostor opremil in prilagodil tako, da bi iz njega obsojenci lahko dostopali do svetovnega spleta,
- da s strani obsojencev pripomb v zvezi z obiski nismo slišali,
- da je bilo realizirano priporočilo DPM s prejšnjega rednega obiska in je Zavod v primerih zaznav disciplinskih kršitev bolj dosledno izvajal predpisane disciplinske postopke in
- da je v Zavodu v I. oddelku potekala prenova (bila je v zaključni fazi) kanalizacije in bivalnih prostorov.

³ V Zavodu je bilo v drugi polovici leta 2016 in v letu 2017 izvedeno več investicijsko –vzdrževalnih del, in sicer je Zavod:

- saniral vodovod do bivalnih objektov obsojencev,
- popravil tlake in obnovil strehe prostora za obiske,
- popravil dovozne površine in pešpoti,
- popravil strehe bivalnih objektov,
- izdelal kopalnico za invalide v I. oddelku,
- namestil stopniščno dvigalo v I. oddelku,
- namestil dodatne klimatske naprave,
- namestil nove rešetke na okna v I. oddelku,
- saniral kanalizacijo v I. oddelku ter
- delno zamenjal okna in vrata.

(Zgoraj so izpostavljena samo dela, ki jih je Zavod v vnaprej pripravljenem dokumentu dovolj specificiral in po naši lastni oceni v večji meri pripomorejo k izboljšanju bivanjskih razmer obsojencev ter delovnih pogojev zaposlenih v Zavodu.)

DPM: prosili smo za pojasnilo, ali Zavod vsako osebo ob sprejemu seznanj s pravicami in dolžnostmi, ki jih ima oseba med prestajanjem zaporne kazni. Hkrati smo predlagali, da se razmisli, da bi vsaka sprejeta oseba seznanitev s pravicami in dolžnostmi potrdila s svojim podpisom (npr. na sprejemnem listu).⁴

Generalni urad URSIK: sporočamo, da je Zavod pojasnil, da ob sprejemu na prestajanje kazni zapora v sprejemnem oddelku vsaka oseba prejme izvod Hišnega reda, od marca 2017 dalje pa prejme tudi Priročnik za obsojene osebe ter od maja 2017 dalje še Navodilo o delu zdravstvene službe v Zavodu. Z navedenimi dokumenti se oseba seznanj s pravicami, dolžnostmi, možnostmi ter ostalimi aktivnostmi med prestajanjem zaporne kazni. Prejem svojega izvoda teh dokumentov že od leta 2013 dalje obsojenci potrjujejo s podpisom izjave o prejemu. S pravicami in dolžnostmi so obsojenci seznanjeni tudi ustno v uvodnih razgovorih z vodjo oddelka, pedagogom ter ostalimi strokovnimi delavci. Zapisi uvodnih razgovorov so shranjeni v osebni spisu obsojenca. Da je bil seznanjen s pravili Hišnega reda ter s pravicami in dolžnostmi med izvrševanjem kazni zapora, ki jih opredeljuje ZIKS-1 in PIKZ, obsojenec potrdi tudi s podpisom osebnega načrta, ki se ga izdelava v enem mesecu od nastopa zaporne kazni.

DPM: prosili smo za pojasnilo o tem, ali znotraj Zavoda obstaja poenoten sistem seznanjanja sprejetih obsojencev z režimom prestajanja kazni, ali pa seznanjanje zavisi od oddelka in obsojenca. Hkrati smo predlagali, da se proučijo možnosti, da bi vsak obsojenec z datumom in podpisom potrdil, da je bil ob nastopu seznanjen z režimom prestajanja kazni zapora.⁵

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod pojasnil, da obsojence sistematično seznanjajo z režimom prestajanja kazni. Obsojenec ob nastopu kazni prejme izvod Hišnega reda, ki obsega tudi Dnevni red, kar potrdi s podpisom. V uvodnih razgovorih z delavci Zavoda, vsak iz svojega področja (vodja oddelka, pedagog, operativni vodja pravosodnih policistov, itd.),

⁴ Procentualno in ob upoštevanju števila vrnjenih anketnih vprašalnikov zgornje številke kažejo, da so obsojenci z režimom prestajanja kazni zapora seznanjeni s strani Zavoda vsaj 80% v I. oddelku, 83% v III. oddelku ter 73% v VI. oddelku, skupno v vseh teh oddelkih pa vsaj 78%. Ker pa ZIKS-1 in Pravilnik v zgoraj navedenih določbah predpisujeta, da je treba z režimom prestajanja kazni zapora seznaniti vsakega obsojenca ne glede na njegov predhodni status (npr. povratnika), odgovori obsojencev pa so pokazali, da naj bi Zavod z režimom seznanil skupno le 78% sprejetih oseb.

⁵ Odgovori obsojencev pa so se razlikovali tudi v tem, kdo naj bi jih ob nastopu kazni z režimom seznanil. Tako naj bi obsojence z režimom seznanili:

- v I. oddelku: pedagog in komandir (8 odgovorov), samo komandir (7 odgovorov), soobsojenci (1 odgovor),
- v III. oddelku: pedagog in komandir (4 odgovori), samo komandir (13 odgovorov), pravosodni policist (1 odgovor), samo pedagog (1 odgovor),
- v VI. oddelku: pedagog in komandir (1 odgovor), samo komandir (14 odgovorov), pravosodni policist (3 odgovori), soobsojenci (1 odgovor).

seznanjeni obsojenca z režimom prestajanja kazni. Da je bil seznanjen s pravili Hišnega reda, posledično z režimom prestajanja kazni, obsojenec potrdi tudi s podpisom osebnega načrta, katerega prejme en izvod. V primeru namestitve v bivalne prostore s strožjim režimom po 98.a členu ZIKS-1 ali namestitve v posebej varovan oddelek po 206. členu ZIKS-1 obsojenec prejme en izvod dodatka k osebnemu načrtu, v katerem so konkretno opredeljene vse aktivnosti v posameznem režimu (obiski, telefon, bivanje na prostem, obroki hrane, nakupi v zavodski prodajalni, itd.). Seznanitev s strožjim režimom obsojenec potrdi s podpisom dodatka k osebnemu načrtu.

DPM: predlagali smo, da se obsojence ob vročitvi osebnega načrta v podpis opozori na to, da lahko sodelujejo pri oblikovanju osebnega načrta s svojimi lastnimi predlogi.⁶

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da Zavod podpira predlog DPM in pojasnjuje, da se obsojenci lahko aktivno vključujejo v oblikovanje lastnega osebnega načrta tekom celotnega prestajanja kazni zapora. Na vsakem razgovoru s strokovnim delavcem imajo možnost izraziti svoje želje in predloge, obenem pa prejmejo povratno informacijo o možnostih ter morebitnih potrebnih aktivnostih, ki so potrebne za doseg posameznega cilja. Tematiko bodo predstavili obsojencem tudi v okviru malih vzgojnih skupin ter jim pojasnili, na kakšen način lahko aktivno sodelujejo pri oblikovanju osebnega načrta.

DPM: predlagali smo, da pedagogi pri svojem delu obsojencem jasno in razumljivo predstavijo, da ugodnosti podeli direktor Zavoda, ter da obsojence

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da Zavod pojasnjuje, da so obsojenci seznanjeni s postopkom in kriteriji za pridobivanje zunaj zavodskih ugodnosti

Poučitev obsojenca o njegovih pravicah in obveznostih na prestajanju kazni zapora ter seznanitev obsojenca s predpisi s področja izvrševanja kazenskih sankcij in hišnim redom Zavoda je upoštevalo 1. odstavek 19. člena Pravidnika naloga strokovne skupine, naloge katere glede na 1. odstavek 18. člena Pravidnika opravljajo psiholog, pedagog, socialni delavec, učitelj praktičnega pouka, zdravstveni delavec zavoda, pa tudi delovni inštruktor in predstavnik pravosodnih policistov. Glede na pridobljene odgovore obsojencev je na prvi pogled opazna razlika o tem, kdo obsojence seznanja z režimom prestajanja kazni zapora

⁶ Odgovori na anketne vprašalnike so namreč pokazali, da več kot polovica obsojencev v I., III. in VI. oddelku vročitev osebnega načrta obravnava kot situacijo, kjer jim ni dana možnost sodelovanja oziroma izražanja lastnih mnenj oziroma predlogov. To pa bi bilo v nasprotju tako s 1. alinejo 10. člena kot 2. odstavkom 14. člena ZIKS-1, kjer je določeno, da naj bi bil obsojenec s strani strokovnih delavcev motiviran za aktivno in odgovorno sodelovanje pri uresničevanju osebnega načrta oziroma da je treba obsojenca vzpodbujati in mu omogočiti, da aktivno sodeluje pri pripravi in izvajanju osebnega načrta.

hkrati poučijo o tem, da se jim bodo ugodnosti podelile le za aktivno prizadevanje in doseganje uspehov pri izpolnjevanju osebnega načrta ter spoštovanje hišnega reda, premestitev pa bo mogoča le v primeru utemeljenega razloga oziroma ocene, da svobodnejšega režima ne bo zlorabil (77. do 81. člen ZIKS-1).⁷

ter ostalimi možnostmi (premesitve, prekinitve, pogojni odpust, predčasni odpust itd.). V osebnem načrtu in v dodatkih k osebnemu načrtu se zabeleži, ali se obsojencu v naslednjem obdobju podelijo zunaj zavodske ugodnosti ter katere in v kakšnem obsegu ali se mu ugodnosti ne podelijo. V slednjem primeru se konkretno navede, katere kriterije mora posamezna oseba še izpolniti (npr. redno dokazovanje abstinence, odplačevanje protipravne premoženjske koristi, vključitev v obravnavo odvisnosti od drog, itd.) oziroma okoliščine, ki preprečujejo, da si lahko pridobi ugodnosti (npr. odprti kazenski postopki, negativen odziv okolja, itd.). Na ta način je obsojenec seznanjen, kaj je še potrebno narediti, da si bo lahko pridobil ugodnosti, oziroma je seznanjen, zakaj mu ugodnosti še niso podeljene. Seznanitev z osebnim načrtom oziroma z dodatkom k osebnemu načrtu potrdi s podpisom.

Prav tako pojasnujemo, da se navedene tematike (kriteriji za podelitev zunaj zavodskih ugodnosti, možnosti za premestitev, pogojni odpust, itd.) večkrat obravnava tudi v okviru malih vzgojnih skupin ter ostalih skupinskih oblikah dela, kjer se jim pojasnjuje postopek ter kriterije, ki so pomembni pri odločanju v posamezni zadevi.

DPM: je predlog obsojencev za več individualne obravnave podprl, saj je to ena izmed prvenstvenih nalog pedagoga.⁸

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da stališče DPM v Zavodu podpirajo, saj se zavedajo pomembnosti obravnave obsojencev, ob tem pa tudi motiviranja in podpore obsojencem za uspešnejšo in kvalitetnejšo resocializacijo in vrnitev v življenje po odpustu.

DPM: znova smo predlagali, da Zavod preuči možnosti zmanjšanja administrativnega dela pedagogov in zaposlitve novih, s čimer bodo imeli več

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da stališče DPM podpiramo. Zmanjšanje obsega administrativnega dela strokovnih delavcev pa je v večjem delu

⁷ Stene sob so ponekod prepleskane s starejšo barvo, nekatere so tudi porisane (trakt A).

⁸ Glede na anketne vprašalnike gre namreč ugotoviti, da si obsojenci želijo ne le konstruktivnega, temveč tudi odkritega pogovora s svojim pedagogom, kar bo po naši oceni zagotovo izboljšalo oceno dela vzgojne službe. Poleg tega pa so obsojenci predlagali, da bi se (nekateri) pedagogi še bolj individualno ukvarjali z obsojenci, se poglobili v njihove primere in jim pomagali pridobiti čut za odgovornost.

časa za neposredno obravnavo obsojencev.⁹

izven pristojnosti URSIKS, saj splošna in specialna zakonodaja dokaj zahtevno predpisuje pravne postopke. Zagovarjamo stališče, da bi bile nujne spremembe v zakonodaji, ki bi bistveno zmanjšala obseg formalnih dejanj in postopkov in omogočila predvsem več strokovnega dela in manj administriranja. Želimo pa tudi opozoriti da so sama stališča in predlogi DPM do te problematike dvojni. Po eni strani je podan predlog za zmanjšanje obsega administrativnega dela, po drugi strani pa v dveh prej navedenih pobudah DPM navaja, da bi bilo dobro da »na novo sprejeta oseba seznanitev s pravicami in dolžnostmi potrdi s svojim podpisom« Poudarjamo, da vsako takšno novo priporočilo pomeni dodatno administrativno obremenitev. Bilo bi dobro, da o takšnih predlogih in uvajanju v prakso skrbno razmislimo o potrebnosti tega v luči kaj so tista nujna administrativna dela, da zagotovimo izvajanje človekovih pravic.

Kar pa zadeva zaposlovanje bi želeli omeniti, da se s kadrovske stisko soočamo že daljše obdobje in kljub zaprosilom nismo prejeli dodatnih zaposlitvenih kvot za strokovne delavce.

DPM: predlog psihologov po zaposlitvi dodatnega kadra s področja psihologije in psihoterapije smo podprli, saj bi bila njegova realizacija razbremenilne narave in bi nedvomno pripomogla tudi k veliko bolj učinkoviti obravnavi obsojencev.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da pojasnjeno že v zgornjem odgovoru.

DPM: predlagali smo, da predlaga, da se proučijo možnosti zaposlitve psihologa v I. oddelku, ki bi delo opravljal samo z obsojenci, nameščenimi v tem oddelku.¹⁰

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da pojasnjeno že v zgornjem odgovoru.

DPM: ocenili smo, da glede na to, da

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da

⁹ Glede administrativnega dela so pedagogi zapisali, da še vedno pišejo zapisnike o razgovorih z obsojenci, vodijo statistiko, vpisujejo dovoljene telefonske številke, dopisovalce, obiskovalce in registrske številke, računajo prestano kaznen, pišejo izjave na zapisnik in vlagajo dokumentacijo v osebne spise obsojencev. Povprečje prejetih odgovorov pedagogov je poleg tega pokazalo, da vsak pedagog obravnava približno 38 obsojencev.

¹⁰ Ob obisku je bilo ugotovljeno, da v I. oddelku ni zaposlenega psihologa, čeprav so lahko v ta oddelek nameščeni obsojenci, zaradi kršitev, ki jih storijo med prestajanjem kazni zapora, tudi za dalj časa (več mesecev). Kljub premestitvi za obsojence poteka obravnava v t. i. matičnem oddelku (v oddelku kjer sicer prestajajo kaznen zapora), kar pa so obsojenci izpostavili kot težavo glede komunikacije s psihologom.

vsak pedagog sedaj obravnava manjše število obsojencev, ne bi smelo prihajati do tega, da se pedagog ne bi pravočasno odzval, če obsojenec želi pogovor z njim.¹¹

Je Zavod pojasnil, da se strinjajo, da se morajo strokovni delavci pravočasno odzivati na obsojenčeve prošnje za razgovore. Pojasnjujejo pa, da je ena od 18 pedagogov odsotna zaradi porodniškega dopusta, eden opravlja delo vodje oddelka, ena pa opravlja delo na področju izobraževanja in prostega časa obsojencev. V praksi delo pedagoga opravlja 15 strokovnih delavcev, ki v povprečju obravnavajo od 31 do 32 obsojencev. Poudariti je potrebno, da v oddelkih V. in VI. pedagogi poleg pedagoškega dela opravljajo tudi delo socialnega delavca, kar predstavlja dodatno obremenitev pedagogov. V letu 2017 je bilo tudi nekaj daljših bolniških odsotnosti pedagogov, zaradi česar so pedagogi obravnavali tudi obsojence, katere sicer obravnava drug pedagog. Posledično se lahko zgodi, da je posamezen razgovor z obsojencem opravljen nekoliko kasneje kot bi bil sicer. Kljub temu pa se permanentno trudijo, da se razgovori opravijo v čim krajšem času.

DPM: prosili smo za pojasnilo, ali ima Zavod določen kakšen interni rok, v okviru katerega se morajo pedagogi odzvati na prijavnico obsojenca in če, kako je mogoče preveriti, ali je bil ta rok spoštovan.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod pojasnil, da nima določenega internega roka za odzivanje pedagogov na prijavnice obsojencev. Čas, pretečen od prejete prijavnice obsojenca ter opravljenim razgovorom, je lahko razviden iz datuma na prijavnici, kdaj je obsojenec napisal vlogo za razgovor, ter iz zapisa razgovora.

DPM: prosili smo za pojasnilo, kako poteka postopek z vlogo obsojenca za menjavo pedagoga, kdo o njej odloči in kakšni naj bi bili utemeljeni razlogi, ki bi opravičevali menjavo dodeljenega pedagoškega delavca. Ob tem hkrati predlagamo, da se o tem pouči tudi

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod pojasnil, da obsojenec lahko za menjavo pedagoga zaprosi ustno na razgovoru ali pisno z vlogo. V obeh primerih se obsojenca na razgovoru vpraša o razlogih za menjavo. O menjavi pedagoga odloči vodja oddelka. V

¹¹ Na vprašanje, ali je pedagog odziven na obsojenčeve prijavnice za razgovor oziroma ali je pedagog tudi samoiniciativen (npr. da obsojenca obišče ali ga povabi na razgovor brez želje obsojenca), je malce več kot 56% anketiranih obsojencev odgovorilo, da je delo pedagogov hitro; od tega je skupaj 11 obsojencev izpostavilo, da pedagog po oddaji prijavnice z njimi naveže stik naslednji, če ne celo isti dan, kar velja pohvaliti. Res pa je, da je preostalih 44% (26 obsojencev) odgovorilo, da njihovi pedagogi niso odzivni in da je treba (pre)dolgo čakati na njihov odziv. Kot že povedano, je bilo ob našem obisku v Zavodu zaposlenih 18 pedagogov, nameščenih pa 479 obsojencev, torej vsak pedagog skrbi za povprečno vsaj 26 obsojencev. Ob prejšnjem obisku je bila ta številka višja, in sicer je vsak pedagog skrbel za od 40 do 50 obsojencev.

obsojence, saj je več kot 15 obsojencev v svojih odgovorih v vseh treh oddelkih izpostavilo to problematiko.¹²

zahtevnejših primerih se vloga za menjavo pedagoga obravnava na tretmanskem kolegiju, kjer odloči direktor Zavoda. Odločitev se individualno sporoči obsojencu. Utemeljen razlog za menjavo je nezmožnost vzpostavitve ali vzdrževanje ustreznega strokovnega odnosa med obsojencem in pedagogom, ki je temelj kvalitetne obravnave. Razlogi so lahko npr. resne grožnje s strani obsojenca, nevzdrževanje meje profesionalnega odnosa, osebnost obsojenca ali strokovnega delavca (npr. obsojenec ne zmore sodelovati z žensko osebo), itd. V Zavodu opažajo, da so obsojenčevi razlogi za menjavo pedagoga pogosto povezani s pričakovanji, da si bodo pri drugem pedagogu lažje pridobili npr. zunaj Zavodske ugodnosti, premestitve, pogojni odpust, kar pa ni odvisno od posameznega pedagoga, zato smatrajo te razloge za neutemeljene.

DPM: predlagali smo, da Zavod skuša še dodatno motivirati obsojence za udeleževanje na malih skupinah in domskih skupnostih, npr. tudi na način, da bi lahko obsojenci podajali svoje predloge in mnenja v zvezi s pogoji bivanja in dnevnimi aktivnostmi znotraj posameznega oddelka.¹³

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod pojasnil, da tudi oni opažajo nizko udeležbo obsojencev na malih vzgojnih skupinah, zaradi česar bodo temu področju posvetili več pozornosti. Obenem pojasnjujejo, da se je v Zavodu že pred obiskom DPM uveljavila praksa, da obsojenci v okviru malih vzgojnih skupin, sestankov na traktih ter sestankov oddelčnih skupnosti predstavijo različne ideje, predloge, težave in predlagane rešitve, ki se nato

¹² Obsojence smo med drugim povprašali tudi po tem, ali so v času prestajanja kazni zapora že zamenjali pedagoga in če, kaj je bil razlog zamenjave.

Iz prejetih odgovorov smo ugotovili, da 31 obsojencev pedagoga še ni zamenjalo, 33 obsojencev pa je vsaj enkrat že zamenjalo svojega pedagoga, pri čemer so bili razlogi menjave predvsem v menjavi oddelka znotraj Zavoda in odhod pedagoga na drugo delovno mesto.

So pa obsojenci, tako tisti, ki so pedagoga že zamenjali kot tudi preostali, v svojih odgovorih izpostavili, da pedagoga ni mogoče zamenjati samoiniciativno, torej na njihovo željo. Na to smo tekom zaključnega razgovora opozorili vodstvo Zavoda, ki nam je pojasnilo, da se predlog za menjavo pedagoga, ki ga poda obsojenec, preuči in v kolikor za to obstajajo tehtni razlogi, Zavod obsojenčevemu predlogu ugodni in ga dodeli k drugemu pedagogu.

¹³ Povprečna udeležba v malih skupinah je tako znotraj I., III. in VI. oddelka le 52%, v domski skupnosti pa (znotraj istih oddelkov) le 45%. Obsojenci so svojo ne udeležbo v skupinah in skupnosti v svojih odgovorih opravičevali s tem, da se teme v okviru teh sestankov vseskozi ponavljajo in so tako rekoč monotone, s čimer postajajo vse bolj nezanimive. Nekateri izmed obsojencev pa so med drugim odgovorili tudi, da se malih skupin in domske skupnosti udeležujejo zgolj zato, ker se to zapisuje v osebni načrt.

Osebe Zavoda nam je v zvezi s tem pojasnilo, da za udeležbo v malih skupinah in v domski skupnosti zanimanje res upada in da ni mogoče zagotoviti prisilne udeležbe obsojencev, posledično pa z obsojenci pedagogi opravljajo individualne razgovore, ki se nanašajo na tematike, kateri bi bile sicer obravnavane v malih skupinah in v domski skupnosti.

obravnavajo na tretmanskem kolegiju ali na sestanku vodstvenih delavcev oddelka za varnost in vodij oddelkov obsojencev. V preteklosti so na ta način realizirali že nekaj predlogov, ki so jih podali obsojenci.

DPM: prosi smo za pojasnilo, zakaj 56% obsojencev, ki bodo (v kratkem) prenehali prestajati zaporno kazen, ni seznanjeno s postopki pomoči, vodenja in urejanja pri načrtovanju socialnega vključevanja po odpustu.¹⁴

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod pojasnil, da se aktivnosti za socialno vključevanje po odpustu začnejo že ob nastopu zaporne kazni in potekajo do odpusta obsojenca iz Zavoda. Večina aktivnosti, ki potekajo in v katere se obsojenci vključujejo med prestajanjem zaporne kazni, so posredno ali neposredno povezane s socialnim vključevanjem po odpustu (delo, izobraževanje, različne obravnave, itd.). V osebni načrt po nastopu kazni je zabeležen načrt socialnega vključevanja po odpustu, v katerem je navedeno, ali je potrebno in katere konkretne stvari (stiki z otroki, osebni dokumenti, morebitna pomoč pri urejanju nastanitve ali zaposlitve po prestani kazni, zdravstveno zavarovanje, itd.) je potrebno urejati med prestajanjem kazni. V dodatkih k osebni načrtu se po potrebi načrt socialnega vključevanja po odpustu dopolnjuje. Obsojenec je z osebni načrtom in z vsemi dodatki k osebni načrtu seznanjen, kar potrjuje tudi s podpisom. V zadnji fazi prestajanja zaporne kazni pa najmanj tri mesece pred odpustom pripravijo program potrebnih ukrepov za pomoč obsojencu pri vključitvi v družbo po prestani kazni. Po potrebi se realizira skupni sestanek s

¹⁴ Načrtovanje in realizacija socialnega vključevanja po prestani kazni (t. i. resocializacija) potekata po osebni načrtu obsojenca prek vključevanja v individualne, skupinske in skupnostne programe in aktivnosti, ki so namenjene dvigu kakovosti življenja, večji socialni vključenosti in povečanju zaposlitvene možnosti po odpustu (2. odstavek 99. člena ZIKS-1). Pomoč v zvezi z resocializacijo mora obsojencu nuditi Zavod v skladu z osebni načrtom obsojenca (1. odstavek 99. člena ZIKS-1), kamor se zapišejo predvsem konkretne aktivnosti, ravnanja, vodenje in sodelovanje v procesu obravnave ter načrt socialnega vključevanja po odpustu (1. odstavek 106. člena Pravilnika). Pri tem naj bi Zavod obsojenca spodbujal in mu omogočil, da tudi sam aktivno sodeluje pri uresničevanju načrta socialnega vključevanja in programu potrebnih ukrepov za pomoč pri njegovi vključitvi v družbo po prestani kazni (1. odstavek 113. člena Pravilnika). Zgoraj navedeno smo izpostavili iz razloga, ker je več kot polovica obsojencev, ki so pred izpustom, v svojih odgovorih izpostavila, da pomoči v zvezi z resocializacijo ni. Tako je od skupaj 39 odgovorov na to vprašanje kar 22 obsojencev (56%) iz vseh treh oddelkov odgovorilo, da pomoč, vodenje in urejanje pri načrtovanju socialnega vključevanja po odpustu ne poteka. Resocializacija je brez dvoma pomemben vidik obsojenčevega življenja, ki vpliva na njegovo prihodnje življenje. Zlasti iz tega razloga že ZIKS-1 predpisuje, da mora resocializacijo obsojencu nuditi Zavod, v katerem obsojenec prestaja kazen zapora.

pristojnim Centrom za socialno delo, na katerem je prisoten tudi obsojenec. V vsakem primeru se dogovori in ukrepi zabeležijo na zapisnik o ustni izjavi, katerega obsojenec podpiše in prejme en izvod.

Na podlagi navedenega je razvidno, da so obsojenci seznanjeni s postopki pri načrtovanju socialnega vključevanja po odpustu.

DPM: predlagali smo, da Zavod obsojencem v I. in III. oddelku znova omogoči gibanje na prostem v popoldanskem času.¹⁵

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod pojasnil, da so s spremembo bivanja na prostem pričeli zaradi varnostnih razlogov dosledno izvajati določbe Hišnega reda, pri čemer tega nikakor ni možno enačiti s kolektivnim kaznovanjem. Kljub temu bodo možnost dodatnega gibanja na prostem v popoldanskem času v Zavodu ponovno preučili. Pojasnjujejo pa, da nameravajo zgraditi oziroma urediti nova sprehajališča ob posameznih starejših oddelkih, s čimer bodo obsojencem lahko omogočili časovno več bivanja na prostem ter obenem zadostili varnostnim zahtevam v zavodu.

DPM: izrazili smo pričakovanje, da bo izgradnja dodatnih oziroma novih sprehajališč realizirana v najkrajšem možnem času in s tem obsojencem omogočeno še daljše bivanje na prostem.¹⁶

Generalni urad URSIKS: glede izgradnje dodatnih oziroma novih sprehajališč je pojasnila, da je bila investicija dana v plan za leto 2018 in že potekajo aktivnosti za pripravo razpisne dokumentacije.

DPM: prosi smo za pojasnilo, da je izvedba sanacije strehe VI. oddelka trajala tako dolgo.¹⁷

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da sta glavna razloga zahtevna tehnična izvedba in vremenski pogoji. Ocenjujemo, da so se v Zavodu skrbno

¹⁵ Obsojenci v I. in III. oddelku so zaradi »upora« nekaterih obsojencev, do katerega je prišlo 18. 10. 2017, izgubili možnost dodatnega gibanja na prostem v popoldanskem času in so v odgovorih ankete izrazili željo, da bi se jim ta ugodnost znova omogočila. Ob obisku smo bili sicer seznanjeni, da sta bila dva obsojenca, ki sta vodila »upor«, premeščena v drug zavod, drugi sodelujoči pa so bili premeščeni v oddelke s strožjim režimom. Po naši oceni ne obstoji zakonska podlaga za t. i. kolektivno kaznovanje, kjer morajo kazni trpeti tudi tisti, ki v prepovedanem dejanju niso sodelovali.

¹⁶ Ob zaključnem razgovoru smo bili tudi seznanjeni, da naj bi Zavod v I. 2018 pričel z izgradnjo dodatnih sprehajališč ob vsakem oddelku.

¹⁷ Obsojenci v VI. oddelku so nas poleg tega seznanili, da je obnova strehe tega oddelka, kjer se nahajajo igrišča za košarko, nogomet in namizni tenis, trajala vse od marca pa do novembra 2017. V tem obdobju se tako obsojenci tega oddelka niso mogli ukvarjati s temi aktivnostmi. Pred ogledom strehe smo zaradi dolgotrajnosti del dobili občutek, da se je streha tega objekta spremenila v gradbišče, ob samem ogledu pa smo ugotovili, da je izvajalec del opravil le manjša gradbena dela, ki niso v ničemer vplivala na sama igrišča – izvajalec je namreč zgolj adaptiral odtočni kanal za vodo.

in kot dober gospodar trudili, da se sanacija izvaja hitro in kontinuirano. Sanacijo je izvajal zunanji izvajalec. Nadzor nad sanacijo je prav tako izvajal zunanji izvajalec, ki ni ugotovil nobenih posebnih nepravilnosti oziroma zavračevanj izvedbe del.

DPM: predlagali smo, da Zavod poskuša realizirati predloge obsojencev, ki se nanašajo na posodobitev fitnes opreme, nakup gola, žoge, knjig in razdelivcev. Prav tako smo predlagali, da Zavod preuči možnosti za razširitev TV programske sheme ter uvedbo igranja odbojke ali tenisa, pri čemer naj znova preuči tudi možnosti umestitve šahovskih turnirjev ter drugih turnirjev med oddelki.¹⁸

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod pojasnil, da vse prejete predloge s strani obsojencev v Zavodu preučijo in po zmožnostih realizirajo. V Zavodu se trudijo zagotavljati športno opremo ter organizirati različne športne in družabne aktivnosti ter dogodke za obsojence. V letu 2017 so izvedli več športnih turnirjev in srečanj, redno so bili organizirani tudi šahovski turnirji. Temu področju bodo tudi v bodoče posvečali pozornost. V Zavodu bodo tudi preučili možnosti razširitve TV programske sheme.

DPM: predlagali smo, da Zavod preuči možnost, da bi obsojenci, ki imajo za to utemeljen razlog (npr. klic izven EU), za dostop do klicnih aplikacij uporabili sobo za videokonferenco, s katero Zavod že funkcionalno razpolaga in katere naprave že omogočajo vzdrževanje oziroma zagotavljanje varnosti (med drugim tudi s snemanjem in shranjevanjem vseh oblik elektronskih komunikacij).¹⁹

Generalni urad URSIKS: glede uporabe sobe za videokonference pojasnjujemo, da je ta sistem interne narave, namenjen izključno za video-komunikacijo med centri za socialno delo in okrožnimi sodišči ter sodišči v tujini. DPM seznanjamo, da imamo v pripravi pilotni projekt, ki bo izveden v V. in VI. oddelku Zavoda. Ta projekt poleg omejenega dostopa do spleta, oglasne deske

¹⁸ Nadalje so obsojenci v okviru anketnega vprašalnika lahko izrazili tudi lastne predloge za razširitev oziroma izboljšanje aktivnosti. Tako so obsojenci predlagali:

- v I. oddelku:

- posodobitev fitnesa,
- nakup gola za nogomet,
- nakup nove žoge za košarko,
- razširitev TV programske sheme, predvsem s poučnimi in dokumentarnimi programi,
- nakup novih knjig v knjižnici,
- da bi se šahovski turnirji izvajali večkrat in ne ob nedeljah, ko imajo nekateri šahisti predvidene izhode,

- v III. oddelku:

- posodobitev fitnesa,
- razširitev TV programske sheme, predvsem s poučnimi in dokumentarnimi programi,
- dodatne vtičnice ali pa vsaj električne razdelivce za polnjenje prenosnih računalnikov,
- nakup novih knjig v knjižnici,
- uvedbo igranja odbojke, tenisa ali paintball-a,

- v VI. oddelku:

- več turnirjev, tudi med oddelki,
- dostop do svetovnega spleta.

¹⁹ Ob zaključnem razgovoru pa smo izpostavili tudi problematiko dostopanja do svetovnega spleta. V Zavodu je namreč nameščenih večje število obsojencev, ki s svojimi družinskimi člani komunicirajo telefonično, kar pa obsojencem povzroča visoke stroške, saj družinski člani prebivajo npr. na ozemljih držav članic nekdanje Jugoslavije ali pa celo v Vietnamu. Zato smo predlog obsojencev po dostopu do svetovnega spleta ocenili kot

vsebuje tudi opremo in tehnologijo za izvajanje videokonference v obliki »Skype« ali podobnih rešitev. Namen tega je, da se postopoma obsojencem ponudi možnost stikov s sorodniki, predvsem pa mladoletnimi otroci tudi s pomočjo video stika.

DPM: predlagali smo, da Zavod preuči možnost, da bi obsojencem ponudil tudi možnost izobraževanja za pridobitev vozniškega dovoljenja (vsaj teoretični del), kot so to predlagali nekateri izmed obsojencev.²⁰

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da je Zavod že poskušal organizirati teoretični del izobraževanja za pridobitev vozniškega dovoljenja. Izobraževanja ni bilo možno izvesti zaradi administrativnih in tehničnih omejitev izvajalca izobraževanja in Zavoda (učilnice v Zavodu niso vpisane v register šol vožnje). Prav zaradi slednjega izvajalci - avtošole, tečaja cestno prometnih predpisov (CPP) ne morejo izvajati na lokaciji Zavoda. Republiške teste CPP je možno opravljati zgolj in samo na Izpitnem centru - računalniške pole. Možnosti vsaj izobraževanja bomo proučili v okviru zgoraj omenjenega pilotnega projekta.

DPM: znova smo predlagali, da Zavod skupaj z Generalnim uradom URSIKS sprejme vse potrebne ukrepe, da se omogoči delo čim več zaprtim osebam. Morda bi bilo smotrno razmišljati tudi o projektu samooskrbe, ali pa, glede na to, da ima Zavod tudi mizarsko delavnico, da bi se določene zaprte osebe vključilo v delo na tem področju in bi morda lahko sami izdelovali pohištvo in opremo za potrebe Zavoda in tudi širše.²¹

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da v okviru URSIKS že pripravljamo spremembe za ureditev področja zaposlovanja obsojencev v zaporih. V ta namen je bil izdelan projekt širitve dela zaprtih oseb in vzpostavljena delovna skupina, ki je že pripravila akcijski načrt za operativni začetek širjenja možnosti za delo zaprtih oseb. Projekt obsega rehabilitacijsko delo, samooskrbo zavodov, sodelovanje z JGZ, delo zunaj Zavoda, lastne dejavnosti zavodov in

utemeljen, in sicer vsaj z vidika dostopa do aplikacij, ki omogočajo brezplačne klice s pomočjo interneta (npr. Skype, Viber). Možnost, da obsojenci lahko uporabljajo tudi druge elektronske komunikacije (elektronska pošta, svetovni splet, mobilna telefonija, faksimilna sporočila, glasovna pošta, storitev SMS), namreč dopušča tudi 5. odstavek 75. člena ZIKS-1 vendar pod pogojem, da izvajanje teh komunikacij ne ogroža varnosti v Zavodu in izven njega. Za izpolnitev tega pogoja pa lahko direktor po prostem preudarku uvede tudi ukrepe varovanja s snemanjem in shranjevanjem telefonskih klicev in drugih elektronskih komunikacij (6. odstavek 75. člena ZIKS-1). Ob našem predlogu nam je vodstvo pojasnilo, da je Zavod oddal prijavo za izvedbo pilotnega projekta »Elektronska celica«, v sklopu katerega bi Zavod določen prostor opremil in prilagodil tako, da bi iz njega obsojenci lahko dostopali do svetovnega spleta

²⁰ Tudi ob tokratnem obisku smo sicer opazili veliko kruha po zaključku obroka zavrženega, zaprta oseba ga je namreč le vzela, vendar ga ni zaužila.

²¹ Zavod še vedno ne more zagotoviti dela 184 obsojencem, ki bi očitno želeli delati, pri čemer ne gre zanemariti dejstva, da je delo odklonilo le pet obsojencev, en obsojenec za delo ni zmožen, deset obsojencev pa je že upokojenih. Poudarjamo, da delo krepi oziroma ohranja delovne navade in tako pripomore k socialni rehabilitaciji. Gre tudi za obliko sprostivne, zato je treba zasledovati cilj, da bi lahko delala prav vsaka zaprta oseba, ki to želi. Ni prav, da zaprte osebe zgolj zaradi težav, ki niso na njihovi strani, nimajo možnosti za delo, čeprav želijo delati.

drugo.

DPM: predlagali smo, da se poškodovana oziroma dotrajana oprema in okna v I. oddelku, glede na finančne zmogljivosti, kar se da sproti in hitro sanira oziroma zamenja.²²

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da Generalni urad vsako leto nameni del investicijskih sredstev za obnovo opreme, žal pa so sredstva omejena in je letno možno zadovoljiti le del potreb zavodov. Prednost pri nakupih pa ima oprema, ki je nujna za nemoteno delo Zavoda.

DPM: predlagali smo, da se stene sob I. oddelka sprotno pleskajo po prioriteten načelu.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod pojasnil, da bodo uredili prioriteten vrstni red pleskanja sob v 1. oddelku.

DPM: znova smo predlagali, da se proučijo možnosti, da bi se v III. oddelku (pa tudi v drugih, kjer za to obstaja potreba oziroma interes) dejansko izdelale oziroma postavile lesene telefonske govornice.²³

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod pojasnil, da so obsojenci že v letu 2014 izpostavili željo, da se namestijo lesene telefonske govornice po traktih. Njihovo pobudo so proučili in prišli do ugotovitve, da lesenih govornic ni mogoče namestiti iz varnostnih razlogov, saj bi predstavljale na že tako utesnjemem prostoru dodaten objekt na traktu, ki bi ga bilo težko nadzirati, oziroma bi ta objekt otežil nadzor pravosodnih policistov nad traktom, v katerem se nahajajo obsojenci. Optimalnejše rešitve za namestitev telefonskih govornic pa do sedaj nismo našli. Sedaj so na voljo le tako imenovani »glušniki« iz pleksi stekla, ki nudijo določeno stopnjo zasebnosti pri opravljanju telefonskih pogovorov.

DPM: predlagali smo, da Zavod znova seznanji ZD Trebnje s priporočilom, da ta realizira priporočilo izvedenke zdravnice iz prejšnjega obiska, da mora biti zdravnik splošne prakse dostopen v prostorih Zavoda vsak delovni dan, vsekakor pa ob dnevih, ko se vršijo sprejemi.²⁴

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod pojasnil, da so na zadnjem skupnem sestanku dne 21. 12. 2017 ponovno opozorili Zdravstveni dom Trebnje na upoštevanje v pogodbi dogovorjenih ordinacijskih časov posameznih ambulant.

²² Nekateri sobe na I. oddelku, ki je razdeljen na štiri trakto (A, B, C in D), so še vedno opremljene s starejšim, dotrajanim pohištvo. Dotrajana sta tudi parket ter okna.

²³ V III. oddelku smo od zaprtih oseb slišali nekaj pripomb glede telefonskih govornic (te imajo sicer plastični lok okoli telefonskega aparata), ki po njihovem mnenju ob uporabi telefona ne omogočajo zasebnosti. V zvezi s tem, in ker ima Zavod mizarsko delavnico, so obsojenci predlagali, da bi se izdelale lesene telefonske govornice, ki bi ob uporabi telefona vendarle omogočale več zasebnosti zaprtim osebam.

²⁴ Nekateri obsojenci so v okviru osebnih razgovorih izpostavili, da ob petkih zdravnik ni na voljo. To smo izpostavili ob zaključnem razgovoru, kjer je vodstvo Zavoda potrdilo, da je zdravnik ob petkih dosegljiv le v

DPM: predlagali smo, da Zavod poskrbi, da bodo tudi obsojenci, nameščeni v I. oddelek obroke hrane prejeli ustrezno tople.²⁵

DPM: predlagali smo, da URSIKS preuči možnosti za zaposlitev dodatnih pravosodnih policistov.²⁶

DPM: prosili smo za pojasnilo, kako in na kakšen način je pravosodnim policistom zagotovljena možnost čiščenja opreme, pri čemer prosimo tudi za podatek o porabi teh namensko zagotovljenih sredstev.²⁷

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je, Zavod pojasnil, da izvajajo monitoring toplote jedi ob iznosu iz kuhinje in je le-ta ustrezen (po sistemu HACCP). V Zavodu pa bodo preučili, kako še nadgraditi ta priporočila.

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da si že dlje časa prizadevamo, da dobimo soglasje za več delovnih mest pravosodnih policistov, ki bi jih ustrezno razporedili po zavodih z največ potrebami.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod pojasnil, da pravosodni policisti lahko čistijo opremo bodisi doma ali v čistilnicah pri zasebnih ponudnikih. V primeru, da opremo čistijo v čistilnici, Zavod pravosodnemu policistu povrne stroške. Za leto 2017 je bilo določeno mesečno denarno nadomestilo za čiščenje uniforme pravosodnih policistov v znesku 8,01 EUR. Iz materialnih stroškov Zavoda so za ta namen na osnovi predloženih računov pravosodnih policistov za čiščenje uniforme izplačali 1.694,21 EUR. Od vseh pravosodnih policistov jih je to možnost koristilo 48, od tega so mesečno denarno nadomestilo v celoti izkoristili le štirje

primeru, da ga Zavod na zahtevo obsojenca pokliče. Že ob prejšnjem rednem obisku smo ugotovili, da zdravnik Zdravstvenega doma (ZD) Trebnje v Zavodu ni prisoten vsak dan, kar je po naši oceni predstavljalo kršitev 3. člena Pogodbe o izvajanju zdravstvenih storitev primarne ravni v ZPKZ Dob pri Mirni, sklenjene 20. 6. 2012 med ZPKZ Dob in ZD Trebnje. Nadalje je bilo ob kontrolnem obisku ugotovljeno, da zdravnik in medicinska sestra ZD Trebnje v Zavod sicer prihajata tudi ob petkih, vendar samo za 2 uri, kar je po naši oceni vnovič predstavljajo kršitev pogodbenih obveznosti. Enako dejansko stanje pa je bilo ugotovljeno tudi ob tokratnem obisku.

²⁵ Med razdeljevanjem anketnih listov v I. III. in VI. oddelku smo s strani obsojencev ponovno slišali več pripomb glede kvalitete in količine hrane. Predvsem veliko pripomb smo slišali v I. oddelku (v ta oddelek se obroki hrane dostavljajo), kjer so med drugim tudi izpostavili, da so obroki hrane velikokrat hladni.

²⁶ Pred zaključnim razgovorom smo opravili tudi razgovor s predstavnikom Sindikata državnih organov Slovenije (SDOS). Slednji je, tako kot vodstvo Zavoda v sklopu uvodnega in zaključnega razgovora, izpostavil, da se pravosodni policisti, zaposleni v Zavodu, zaradi pomanjkanja kadra srečujejo s težavami na področju nadur, neizkoriščenih dopustov in izostanka rednega usposabljanja (npr. usposabljanja s strelnim orožjem, samobrambe in načinov komunikacije z obsojenci). Zaradi pomanjkanja pravosodnih policistov po besedah direktorja Zavoda navkljub odredbam sodišč v letu 2017 tudi ni bilo realiziranih 182 prevozov na sodišče, vse težje pa zagotavljajo tudi preglede na medicini dela, saj je vsakega obsojenca potrebno odpeljati iz Zavoda, kar povzroča dodatna spremstva in odsotnost pravosodnih policistov.

²⁷ Ne nazadnje pa nas je predstavnik SDOS opozoril še na problem čiščenja uniform pravosodnih policistov. Pravosodni policisti sicer lahko svojo opremo očistijo sami ali pa po naročilu delo predajo zasebnemu ponudniku. V primeru predaje v čiščenje zasebnemu ponudniku imajo za to letno na voljo dodatna denarna sredstva v višini 100,00 EUR. Kolikor pravosodni policisti svojo opremo čistijo po naročilu, se jim neporabljen znesek sredstev izplača ob koncu leta v mesecu decembru. Če pravosodni policist opremo čisti sam (npr. doma), pa do teh sredstev (niti do izplačila ob koncu leta) ni upravičen.

pravosodni policisti. Poudarjamo, da je to sistemsko urejeno, pravosodni policisti morajo le predložiti ustrezna dokazila za izvedbo nadomestila.

Glede zgornjega pojasnila smo se dodatno obrnili Generalni urad URSIKS in prosili za dopolnitev odgovora oziroma dodatna pojasnila, ali oziroma do koliko sredstev je pravosodni policist upravičen, če službeno obleko čisti (pere) doma, saj je tudi ta oblika skrbi za čistost in urejenost službene uniforme povezana s stroški. Če do povrnitve (vsaj pavšalnih) stroškov pravosodni policisti niso upravičeni, smo prosili za sporočilo razlogov za to.

Generalni urad URSIKS je sporočil, da je v tretjem odstavku 24. členu Pravilnika o nošenju, hrambi in vzdrževanju orožja, o vrstah in nošenju uniforme pravosodnih policistov in o njihovih položajnih oznakah ter o uporabi, označitvi in opremi vozil (Uradni list RS št. 85/09 in 28/14 ter 38/14) določeno da:

»Za kemično čiščenje pripada pravosodnim policistom mesečno nadomestilo za vzdrževanje uniforme. Višino mesečnega nadomestila, ki znaša polovico povprečne preverjene vrednosti čiščenja enega osnovnega kompleta uniforme (suknjič in hlače) in eno dvanajstino vrednosti čiščenja zimske bunde, določi generalni direktor za vsako leto posebej.«²⁸

Iz navedenega izhaja, da je možnost uveljavljanja nadomestila določena samo za primere, ko je potrebno posamezne dele uniforme oddati na kemično čiščenje. Razlog za to je v največji meri posebna kvaliteta blaga delov uniforme (na primer suknjič, svečana uniforma,..), ki ne dopuščajo klasičnega pranja ali uporabo klasičnih pralnih sredstev.

V postopku sprejemanja omenjenega pravilnika je bilo veliko pogovorov o

²⁸ Na podoben način je v 11. členu Pravilnika o policijski uniformi in nadomestilih (Uradni list RS, št. 14/14), urejeno tudi čiščenja uniforme za policiste

možnostih in predvsem dopustnih načinov izplačevanja tega nadomestila. Uporabnikom (to je pravosodnim policistom) bi bilo najbolj všeč zgolj fiksno denarno nadomestilo, ki bi ga prejeli skupaj z nakazilom plače. Ker pa takšen način ni skladen s splošnimi finančnimi predpisi v javni upravi, smo poiskali način, ki po eni strani zagotavlja transparentnost odhodkov (vsak pravosodni policist lahko na podlagi tega uveljavlja nadomestilo s tem da predloži račun kemične čistilnice), po drugi pa zagotavlja, da uporabniki nimajo dodatnih stroškov s čiščenjem uniforme ker se nekatere dele uniforme lahko čisti samo kemično.

Pojasniti je potrebno, da se pravosodni policisti zelo malo poslužujejo te možnosti. Nekaj konkretnih podatkov: za leto 2017 je bil sprejet sklep, da nadomestilo za čiščenje uniforme znaša mesečno 8,01 €, kar pomeni za celo leto za vse pravosodne policiste dobrih 50.000 €. Pravosodni policisti pa so uveljavili samo nadomestila v višini 6.299,94 €. Torej le nekaj več od 10% razpoložljivih sredstev, ki jih je uveljavljalo samo 128 pravosodnih policistov.

Takšno stanje je že vse od uveljavitve te možnosti s pravilnikom, kljub temu, da se pravosodne policiste vsako leto poziva, da izkoristijo to možnost.